

Arvamuse avaldamine teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni korralduse seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Liina Kersna!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu kultuurikomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni korralduse seaduse eelnõu (edaspidi: Eelnõu) osas. Oleme Eelnõuga tutvunud ning esitame oma seisukohad järgnevalt.

Kaubanduskoda esitas oma seisukohad Eelnõu osas ka 21. detsembril 2022 Haridus- ja Teadusministeeriumile ning meie seisukohad on jäänud samaks. Kaubanduskoda peab põhjendamatuks avalik-õiguslike ja eraõiguslike teadus- ja arendusasetuste eristamist, rahastades eraõiguslike teadus- ja arendusasetusi vaid avalike huvidega seotud ülesannete täitmisel. Kahjuks ei võtnud ministeerium meie arvamust kuulda ning hoolimata mitme ministeeriumi vastuseisust Eelnõule on otsustatud Eelnõu menetlemisega jätkata ilma suuri sisulisi muudatusi ellu viimata.

Kaubanduskoda on alates Eelnõu väljatöötamisest toetanud lahendust, mille kohaselt on riigipoolne rahastamine tagatud kõigile positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasetustele, kes täidavad avalikke ülesandeid, sõltumata nende omandivormist. Kahetsusväärset ei ole Kaubanduskoja ja ka teiste eraõiguslike teadus- ja arendusasetuste arvamust selles osas kuulda võetud ning Eelnõu § 20 lg 1 on endiselt sõnastatud järgnevalt:

„Eraõigusliku teadus- ja arendusasetuse teadus- ja arendustegevuse toetus on eraõiguslikele positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasetusele eraldatav riigieelarveline toetus riigi prioriteetsetes valdkondades avalikes huvides tehtavaks mitterahastatavaks teadus- ja arendustegevuseks.“

Kaubanduskoda soovib rõhutada, et eraõiguslik teadus- ja arendustegevus on riigile samaväärselt vajalik kui täielikult riigi poolt rahastatav teadus- ja arendustegevus. Eraõiguslikud teadus- ja arendusasetused pakuvad tööd ja ettevalmistust tippspetsialistidele ning loovad märkimisväärset kasu ühiskonnale tervikuna. Vaadates Eelnõud, puudub eraõiguslikel teadus- ja arendusasetustel kindlus selles osas, kas nad saavad lubada oma tegevuste jätkamist senisel kujul, sest riik on asunud ootamatult ja

põhjendamatult eristama tegevustoetuse andmisel teadus- ja arendusasutusi nende õigusliku vormi pinnalt.

Lisaks toome välja, et Eelnõu järgi on avalik-õiguslikel teadus- ja arendusasutustel ja avalik-õiguslikel kõrgkoolidel õigus taotleda muuhulgas teadus- ja arendusasutuse teadus- ja arendustegevuse toetust, millest vähemalt 70 protsenti moodustab Eelnõu § 17 kohaselt tulemustest sõltumatu baasrahastus. Eraõiguslikele teadus- ja arendusasutustele samasugust õigust ette nähtud ei ole, kuigi nende poolt loodav lisaväärtus teaduse arengusse on samaväärselt avalikes huvides ning vähemalt sama kvaliteediga. Seejuures on riigipoolse rahastuse arvelt kasumi teenimine ja muude tegevustega ristsubsideerimine Eelnõu § 16 lg 5 ja lg 6 alusel välistatud.

Kuna probleemi seoses eraõiguslike teadus- ja arendusasutuste diskrimineerimisega rahastamise osas on välja toonud mitmed erinevad organisatsioonid, teeb Kaubanduskoda ettepaneku peatada Eelnõu menetlus ning kaaluda veelkord Kaubanduskoja ja mitmete teiste organisatsioonide poolt esitatud ettepanekut kohelda kõiki teadusasutusi võrdselt, sõltumata nende omandivormist. Mitmete organisatsioonide tugev vastuseis Eelnõule näitab, et suur hulk puudutatud isikuid ja asutusi ei ole tegelikult Eelnõu praeguse sisuga rahul. Seega oleks Kaubanduskoja hinnangul kõige mõistlikum praeguses olukorras aeg maha võtta ning probleemsetele kohtadele kõigi osapoolte koostöös parimad lahendused leida.

Juhul, kui Riigikogu ei pea vajalikuks Eelnõu menetlemist peatada, teeb Kaubanduskoda alternatiivselt ettepaneku muuta Eelnõud selliselt, et eraõiguslikud teadus- ja arendusasutused saaksid rahastust samasugustel alustel, nagu seda saavad Eelnõu § 17 kohaselt avalik-õiguslikud teadus- ja arendusasutused. Kui seda muudatust ellu ei viida, hakkab Eelnõu diskrimineerima samadele nõuetele vastavaid asutusi nende omandivormist tulenevalt. See on aga vastuolus põhiseadusega, täpsemalt nii PS § 12 tuleneva võrdsuspõhiõiguse põhimõttega kui ka PS § 13 tuleneva õiguspärase ootuse põhimõttega.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- 1. Peatada Eelnõu menetlus ning leida kõiki osapooli rahuldav kokkulepe eelnõu sõnastuse osas.**
- 2. Alternatiivselt, kui Riigikogu ei nõustu Eelnõu menetluse peatamisega, jätta Eelnõu § 20 Eelnõust välja ja muuta Eelnõu § 17 selliselt, et see säte laieneks ka eraõiguslikele teadus- ja arendusasutustele.**

Loodan, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohta arvesse võtta.

Lugupidamisega

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Kaspar Keerup kaspar@koda.ee 6040071